

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۶/۰۷/۲۸

لیکونکي: الفاضل ابراهيم

ژباړونکي: سيد حسام مل

پاکستان فکر کاوه چې سوله يي گټلې ده.

اوس، کېدای شي په جگړه کې ښکېل شي

منبع اودخپريدو نيټه: ريپونسيبل ستيت گرفت ۲۰۲۶/۰۷/۲۲

څلور اونۍ وړاندې، پاکستان د امريکا او ايران د جگړې د يو له سترو گټونکو څخه شميريدې يا را ښکاريدې. د پاکستان د پوځ اوسني مشر، فيلډ مارشل عاصم منير، د واشنگټن، تهران او خليج پلازمينو ترمنځ د ميا شتو لپاره سفر کاوه. د هغه د هڅو د يوې برخې په توگه، پاکستان په کلونو کې د امريکا او ايران د لومړي ځل لپاره مخامخ خبرې اترې وکړې او د اسلام آباد د تفاهم يادښت چې مرستيال ولسمشر جی ډي وينس په جون کې لاسليک کړ، د منير څخه مننه وکړه او هغه يې د هغه په ژوند کې يو له "ډيرو مهمو خلکو" څخه وباله.

اسلام آباد د واشنگټن يو لايېنگ شرکت وگماره ترڅو دا ښه نيت په دفاعي همکارۍ او د کانونو پانگوني ته واړوي، او دپاکستان لومړي وزير شهباز شريف د پاکستان د اوردمهاله فشار لاندې اقتصاد لپاره د "پرمختگ او سوکالۍ لمر" خبرې وکړې وروسته له هغه چې د امريکا او ايران ترمنځ د لويو پوځي عملياتو پای ته ورسيد.

د پاکستان بخت يا طالع له هغه وخت راهيسې بدل شوی دی. د واشنگټن او تهران ترمنځ جگړه بيا پيل شوې، او د اسلام آباد دوه گونۍ اهداف چې د ايران باوري منځگړی او د عربي خليج هيوادونو د امنيت تضمين کونکی دی يو ځل بيا په تضاد کې دي.

ولسمشر ډونالډ ټرمپ د جولای په لومړيو کې دا تړون "پای ته ورسيد" اعلان کړ، وروسته له هغه چې امريکا په ايران کې ملکي او نظامي اهداف په نښه کړل. ايران د جولای په (۱۸مه) د خپل مرستيال بهرنيو چارو وزير، کاظم غريب آبادي له لارې اعلان وکړ چې دا د چوکاټ لاندې "ټول مکلفيتونه وځنوي". جگړه له هغه وخت راهيسې په سمه توگه د څو اړخيزو سيمه ايزو شخړو ډول ته پراخه شوې چې پاکستان پسرلی د مخنيوي لپاره هڅه کوله.

د پاکستان لپاره تر ټولو روښانه نوې څرگندونه په سعودي عربستان کې ده، چېرې چې ايران په الخرج کې د شهزاده سلطان هوايي اډه بريد وکړ - د مارچ راهيسې د سعودي په خاوره کې د هغې لومړۍ مستقيم بريد - يوازې څو ورځې وروسته له هغه چې د ايران د يماني متحد، حوثيانو، په سلطنت باندې توغندي وويشتل، د هيواد په جنوب کې د ابها هوايي ډگر يې وواهه. دا تاوتریخوالی وروسته له هغه رامینځته شو کله چې د سعودي متحد ځواکونو په يمن کې د صنعا هوايي ډگر وويشت ترڅو د ايراني الوتکې د ښکته کيدو مخه ونيسي؛ د متحده ايالاتو خزاني پرته له دې چې شواهد وړاندې کړي ادعا وکړه چې الوتکه د ايران د اسلامي انقلابي گارډ کارپوريشن سره تړاو لري. بريدونو په مؤثره توگه د حوثيانو تر کنټرول لاندې پلازميني باندې د رياض د هوايي ډگر ویتو پلي کړ.

پاکستان تېر کال له رياض سره د دوه اړخيزې دفاع تړون لاسليک کړ. د سعودي د انرژۍ پر بنسټونو د ايران له بريدونو وروسته يې سلطنت ته جنګي جيب الوتکې او زرگونه سرتيري واستول. په دې وروستيو کې، اسلام آباد په مستقيم ډول تهران ته خبر ورکړی چې پر سعودي عربستان بريدونه به په پاکستان باندې د بريدونو په توگه وگڼل شي. د شريف په خپله وينا کې په سعودي عربستان باندې د حوثيانو بريدونه د سلطنت د حاکميت سرغړونه وبلله چې پاکستان يې "په کلکه غندي"، او د رياض د امنيت لپاره يې "بې بنسټه ملاتړ" ژمنه وکړه.

دا غږ د پام وړدی ځکه چې د پاکستان پارلمان په څرگنده توگه يوه لسيزه دمخه په يمن کې د ښکېل کيدو څخه انکار وکړ. د (۲۰۱۵) کال په اپريل کې، د حوثيانو په وړاندې د سعودي په مشرۍ ائتلاف کې د شا ملید و لپاره د سعودي عربستان د نږدې ورته غوښتنې سره مخ شو، د پاکستان ملي شورا په متفقه توگه د "بې طرفۍ ساتلو" لپاره رايه ورکړه. د اسلام آباد محاسبه نه ده بدله شوې. که څه هم، وروستيو پيښو د تلپاتې سولې د منځگړيتوب لپاره د پاکستان هيله گرندۍ کړې ده.

د پاڼو شميره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له رايرلو مخکې په خبر و لولئ

پاکستان د ایران وروسته د نړۍ دوهم لوی شیعہ نفوس کور دی، او د ایران د ستر مشر علي خامنه ای وژنه په فبروري کې په کراچۍ او اسلام آباد کې وژونکي ناکراري رامینځته کړې؛ منیر پخپله باید مداخله وکړي د پام وړ خبره دا ده چې منیر او صدراعظم شهباز شریف د جولای په میاشت کې د خامنه ای په جنازه کې ترڅو د شیعہ گانو په سیمو کې د نوي ستر مشر سره د وفادارۍ د لاریونونو او ژمنو څپې ارامې کړي.

گډون وکړ، او شریف وروسته له هغه پوست وکړ چې "د مرحوم ستر مشر حکمت، رهبري او په ایران او پراخه سیمه کې ژور نفوذ به د نسلونو لپاره په یاد وساتل شي" - د هغه ښې کرښې یوه مظاهره چې د پاکستان مشرتابه باید پرمخ ولاړ شي، بې له شکه د کورنیو لیدونکو سره د ایران په څیر په ذهن کې وړاندې کېږي.

دغه نړۍ ښکلې کرښه هغه وخت نا ممکنه کېږي کله چې د سعودي-حوثي جگړې یا په سعودي عربستان باندې د ایران د نورو بریدونو له امله د دفاعي تړون له امله رامینځته شوی، له پاکستان څخه وغواړي چې هغه څه وکړي چې پارلمان یې یوه لسیزه دمخه په څرگنده توګه رد کړی و: د حوثي-ایران محور په وړاندې نظامي اړخ ونیسي، او دا کار په داسې وخت کې وکړي کله چې د دوی کورني شیعہ سیاست خورا ګرم وي.

کویت اوس د سعودي عربستان د ورته ژمنې غوښتنه کوي. رویترز تیره اونۍ راپور ورکړ چې اسلام آباد د کویت سره په لومړني پړاو کې خبرې اترې کوي - کوم چې په وروستیو ورځو کې په خپلو زیربناوو باندې د ایران تکراري بریدونه جذب کړي دي - د یوې پراخې دفاعي موافقې په اړه چې پکې به "په ځمکه کې زرګونه پاکستاني سرتیري، جنګي الوتکې، ډرون، د هوايي دفاع سیستم، او نور دفاعي اړوند تاسیسات شامل وي"،

د یو نامعلوم پاکستاني دولتي چارواکي په وینا چې په راپور کې یې یادونه شوې. د پاکستان یو بل نامعلوم امنیتي چارواکي وویل چې هیواد یې "په دې مرحله کې د جنګي سرتیرو ځای پرځای کولو په اړه فکر نشي کولی". دا ځنډ وړاندیز کوي چې د خلیج په هیوادونو کې د ایران په کراسشیرونو کې د ډیرې دفاعي ژمنو ځای پرځای کول د اسلام آباد د توازن عمل ساتل خورا ګرانوي. هر نوی تړون د بل ځل لپاره چې تهران غږ کوي د بې طرفۍ ادعا کولو لپاره خونه محدودوي.

د دې جگړې په جریان کې، پاکستان وموندله چې څه پېښیږي کله چې د خلیج ملګري د تهران او عربي خلیج هیوادونو ترمنځ د توازن کولو وړتیا شک لري. متحده عربي اماراتو په اپریل کې د (3.5) ملیارد ډالرو پور بیرته واخیست او په خاموشۍ سره یې د زرګونو پاکستاني شیعہ کارګرانو شړل پیل کړل. دا اقدام په پراخه کچه د منځګړیتوب پرمهال د تهران په لور د اسلام آباد د اټکل شوي تمایل لپاره د انتقام په توګه لوستل کېده. سعودي عربستان د نننۍ دیکولو لپاره د (۳) ملیارد ډالرو سره ګام پورته کړ، خو درس یې روښانه و: د پاکستان بې طرفي هیڅوک په بشپړ ډول نه قانع کوي، او د خلیج د هر یو سرپرست د ما یوسه کولو لګښت په ملیاردونو ډالرو کې اندازه کېږي.

اقتصادي ځان ساتنه د منځګړیتوب د رهبرۍ او د هغه جگړې د پای ته رسولو لپاره د پاکستان اصلي انګېزه وه چې د خپلو پور ورکونکو اقتصادي له ځنډ سره مخ کړي او هغه سوداګریزې لارې یې بندې کړې چې خپل بریښنايي شبکه یې بریښنا کوي. پاکستان د نړیوال وجهي صندوق په (۲۵) مه پروګرام کې دی، د ماليې له نیمايي څخه ډیر عاید یې د خپلو پورونو د خدمت لپاره لګول کېږي. د هرېز تنګي د تړلو له امله نرخونه بیرته دوه ګوني عددونو ته لیږلو دمخه یې خپل انفلاسیون په سختۍ سره ثابت کړی و.

په مارچ کې، لکه څنګه چې د جگړې لومړۍ مرحله له هرېز څخه د انرژۍ جریان ګډوډ کړ، اسلام آباد د دوو اونیو لپاره د ښوونځیو د تړلو امر وکړ او د سونګ توکو د خوندي کولو لپاره یې د څلورو ورځو کاري اونۍ نافذ کړه - هغه اقدامات چې حکومت اوس اشاره کړې چې ممکن د بیا ژوندي کولو ته اړتیا ولري.

د سره سمندر سره موازي ګډوډي، لکه د دوشنبې په ورځ د حوثیانو لخوا د سعودي عربستان د بندیز اعلان، به د پاکستان د انرژۍ امنیت او د پراختیا له مخې د دې اقتصاد لپاره خورا ګډوډونکی وي. پداسې حال کې چې پاکستان د خپلو تیلو ډیره برخه له خلیج څخه واردوي، د یوې بلې مهمې ځنډ تړل به په ورته وخت کې د نړیوال ټانکر ظرفیت او د بیمې لګښتونه په هر ځای کې سخت کړي، چې ورته د ځای بازار نرخونه به پاکستان لا دمخه د لوړولو لپاره مبارزه کوي.

دا به د سعودي عربستان سره د پاکستان په دفاعي ژمنو نور فشار هم زیات کړي، ځکه چې ریاض به دا ډول بندښت ونه زغمي. په یوه وروستي بیان کې، ریاض ژمنه وکړه چې "د لیردونکو کښتو په وړاندې د حوثي ګواښونو سره ... په کلکه او چټکۍ سره معامله وکړي". د سعودي عربستان لپاره خطرونه لوړ دي: له هغه وخته چې د هرېز تنګۍ بند شو، سعودي عربستان په خپل ختیځ-لویدیځ پایپ لاین تکیه کړې ترڅو هره ورځ شاوخوا 5 ملیون بیرل خام تیل د سره سمندر بندر ښو ته واړوي - د دې یوازینی ممکنه صادراتي لاره پداسې حال کې چې هرېز نږدې تړل شوی دی.

د دې هیڅ معنی دا نه ده چې د پاکستان منځګړیتوب یوه تېروتنه وه، یا دا چې د هغې ډیپلوماټیک پلازمینه تبخیر شوې ده. د کویت د بهرنیو چارو وزیر تیره اونۍ لاهم د پاکستان څخه د "رغنده او منځګړیتوب رول" لپاره مننه وکړه، او اسلام آباد د هغو څو چینلونو څخه یو دی چې له لارې یې واشنگتن او تهران به خبرې اترې بیا پیل

کړي، کله چې وخت راشي . خو هغه ځانگړی شرط چې پاکستان کړی و - چې د جگړې پای ته رسولو سره به یې د سوداگرۍ او مالي مرستو له لارې ښه نیت ته اجازه ورکړل شي - لا تر اوسه نتیجه نه ده ورکړې پرځای یې، د جگړې بیا پیل سعودي عربستان بیرته د ایران په نښه کې راوستی دی. په ورته وخت کې، د سعودي- حوثي جبهه بیا پرانیستل شوې، د هرمز تنګی بیا تړل شوی، او په سره سمندر کې د سعودي سره تړلو کښتیاو بندول په رسمي ډول اعلان شوي دي. د دې فکتورونو څخه هر یو په پاکستان باندې ډیر فشار زیاتوي، کوم چې اوس د ډیپلوماسۍ دوه چنده کولو لپاره هر دلیل لري، ترڅو دا د جنگیالي په توګه راښکته نشي.